

ВПЛИВ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ НА РОЗВИТОК УКРАЇНИ ЯК СУЧАСНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Злата Євгенівна ДЯЧЕНКО,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 081 “Право” Національного
аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського
“Харківський авіаційний інститут”*

Науковий керівник: *Філіпенко Н. Є., докт. юрид.
наук, доцент, професор закладу вищої освіти
кафедри права Національного аерокосмічного
університету ім. М.Є. Жуковського “Харківський
авіаційний інститут”*

Для сучасної України, як держави, що прагне у майбутньому стати в рівень з розвинутими Європейськими країнами, важливе місце повинна займати боротьба із корупційними проявами та їх наслідками.

У суспільстві домінує думка, що саме однією з головних причин корупції є бідність, тобто без бідності не було б і корупції. Та чи це насправді так? Бідність і корупція стали сьогодні головною національною загрозою будь-якої країни. А для сучасної України бідність стала не тільки хронічним явищем, визначаючи спосіб життя більшої частини населення, але і фактором поляризації суспільства, його поділу на дуже заможних і дуже бідних при катастрофічному зменшенні середнього прошарку суспільства.

З'ясування сутності корупції має велике значення, як з теоретичної, так і з практичної точки зору. З'ясування сутності корупції “є похідним для наукового пошуку: від його вирішення залежить постановка проблеми дослідження, визначення його напрямку, предмета, мети і завдань. З практичної точки зору з'ясування сутності корупції потрібно для вироблення ефективних, дієвих механізмів як протидії, так і профілактики корупції. Адже правильне розуміння її сутності, історичних, економічних, психологічних та соціальних передумов її виникнення, дає підґрунтя для вибору напрямку формування антикорупційної політики [1, с 37]. Отже, корупцію в загальному та буквальному розумінні можна визначити як зловживання державною владою в цілях особистої вигоди.

У сучасних умовах корупція стала чинником, який реально загрожує національній безпеці, демократичному розвитку держави та суспільству, конституційному ладу, а саме: підриває авторитет країни, завдає шкоди функціонуванню державного апарату, обмежує конституційні права і свободи людини та громадянина, порушує принципи верховенства права, встановлений порядок здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, управлінських структур приватного сектору, руйнує моральні та суспільні цінності, дискредитує державу на міжнародному рівні. А головне, в умовах війни завдає непоправної шкоди боєздатності Збройних сил України та значно дискредитує державу в очах

країн-донорів (наприклад, при торгівлі товарами для захисників). Так, з початку повномасштабної війни росії проти української держави співробітники Львівської митниці склали 119 протоколів про порушення митних правил. Загальна вартість товарів, які вилучили, – майже 2.5 млн. гривень. Для потреб Збройних Сил України передали такі товари як: транспортні засоби, техніка, зброя та боєприпаси, побутова хімія, одяг тощо[2]. Нажаль, багато цих товарів потрапляє до крамниць завдяки різноманітним корупційним схемам.

Джерелом корупції є надмірне втручання держави в економіку, бюрократичні традиції, соціальна історія тощо. Потреба у визначенні передумов корупційних діянь обумовлюється тим, що корупція як соціальне явище є продуктом соціально-історичних процесів і суспільних відносин з устааленими закономірностями і тенденціями. Тому ідентифікація причин корупції є такою важливою у процесі боротьби з нею. Загальні причини корупції можна виокремити в такі групи:

- політичні (використання наданих повноважень для задоволення приватних інтересів);
- економічні (використання державними службовцями власних повноважень у сфері управління економікою);
- правові (перш за все, це неефективна система антикорупційних засобів та недосконале законодавство у сфері протидії корупції);
- організаційно-управлінські (можливість прийняття рішень посадовими особами на свій розсуд, масове заміщення посад державних службовців шляхом використання особистісних зв'язків);
- соціально-психологічні (низька громадянська свідомість; менталітет, що деформується усвідомленням можливості без зайвих зусиль та втрати часу вирішити будь-яке питання тощо).

Вирішення проблеми протидії корупції значною мірою залежить від того, наскільки правильно і глибоко є зрозумілою її соціальна сутність. Однак є ще одне надзвичайно важливе питання, яке стосується теоретичних основ протидії корупції, — це визначення поняття “корупція”. Визначення соціальної та правової сутності корупції, її суттєвих ознак, формулювання наукової дефініції поняття “корупція”, встановлення співвідношення з іншими правовими явищами має фундаментальне значення як для дослідження правової природи корупції, так і для практичної діяльності у сфері протидії корупції. Однак вирішення цих завдань не розв'язує повністю проблеми розуміння корупції у правовому сенсі, а головне — є недостатнім для чіткого визначення об'єкта антикорупційної діяльності. Для розв'язання цієї проблеми мало у найбільш загальному вигляді визначити правові рамки корупції. Необхідно визначитись у тому, які конкретно діяння є корупційними, до яких категорій правопорушень вони належать, за яких механізмів корупційних відносин проявляються та яку правову оцінку мають отримувати.

Діяння, пов'язані з корупцією, можна поділити на такі, що:

- створюють соціальні передумови для корупції як явища, умови для конкретних корупційних діянь;
- вчиняються з метою полегшення вчинення корупційних діянь, є приховуванням їх чи потуранням їм.

До таких, що створюють соціальні передумови для корупції як явища, умови для конкретних корупційних діянь, зокрема, можна віднести надання особі, уповноваженій на виконання функцій держави, незаконної винагороди, інше сприяння отриманню такої винагороди, зайняття особою, уповноваженою на виконання функцій держави, підприємницькою діяльністю, участь такої особи у підготовці, розгляді та вирішенні питань, які стосуються її особистих інтересів або інтересів її родичів чи інших близьких осіб, якщо вирішення цих питань входить до її службових повноважень, сумісництвом, яке дозволяє через владні повноваження задовольнити інтереси приватної справи, тощо.

Такими, що вчиняються з метою полегшити вчинення корупційних діянь, є приховуванням їх чи потуранням їм, можуть визнаватися службове підроблення, порушення вимог щодо декларування доходів майна (неподання чи подання неповних чи недостовірних відомостей про доходи та зобов'язання фінансового характеру), умисне невжиття заходів для боротьби з корупцією, умисне невиконання своїх обов'язків у боротьбі з корупцією тощо.

Поділ корупційних правопорушень на корупційні діяння та діяння, пов'язані з корупцією, є досить умовним, оскільки вони можуть взаємно обумовлюватися (наприклад, отримання доходу в результаті незаконного зайняття підприємницькою діяльністю, як правило, тягне за собою порушення вимог щодо декларування (неподання, подання неповних чи неправдивих відомостей про доходи), можуть бути нерозривно пов'язаними між собою, більше того, у певних випадках одне і те саме діяння може, залежно від обставин його вчинення, змінювати свій статус.

Отже, можна зробити висновок, що сучасний європейський досвід доводить, що механізми протидії корупції працюють тільки в тій державі, де реалізована адміністративна реформа, у процесі якої будуть конкретизовані та законодавчо визначені місце, роль та повноваження окремих елементів механізму держави відповідно до принципу розподілу влади. Крім цього, має бути вирішена проблема співвідношення, взаємозв'язку гілок влади як складових єдиного цілого механізму держави. держава шляхом правового забезпечення повинна сприяти розвитку системи управлінських послуг, законодавчо закріпити адміністративний та судовий механізм охорони та захисту прав на такі послуги, під якими розуміється діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб з виконання обов'язків держави перед громадянами щодо створення умов для повноцінної реалізації громадянами своїх прав і свобод.

Список використаних джерел:

1. Запобігання та протидія корупції: навчальний посібник / за ред. проф. Михненка А.М. // А.М. Михненко, О.В. Руснак, А.М. Мудров, С.О. Кравченко та ін. 3-є вид., доп. і перероб. К.: НАДУ.2012. 529 с.
2. Від початку великої війни львівські митники виявили та вилучили товарів на суму майже на 2,5 млн гривень. URL: [http:// old.loda.gov.ua/news?id=67586](http://old.loda.gov.ua/news?id=67586)